

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут Педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВИХОВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПОЛКУЛЬТУРНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ**

Освітня програма: «Дошкільна освіта» за
другим (магістерським) рівнем
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “27” серпня 2024р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Виховання міжособистісних стосунків дітей дошкільного віку у полікультурному середовищі
Викладач (-і)	доктор педагогічних наук, професор Лисенко Н.В..
Контактний телефон викладача	+38(066)-1735544 +38 (098)-95-198-82
Е-mail викладача	nelli.lysenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	ОЧНА/ЗАОЧНА
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	очні за розкладом

2. Опис дисципліни
<p>Освітній компонент виховання міжособистісних стосунків дітей старшого дошкільного віку у полікультурному середовищі спрямований на поглиблене вивчення магістрами основних аспектів культури спілкування і налагодження стосунків у різних культурах. Особливу увагу зосереджено на важливості вибору різних мовних одиниць у міжособистісних стосунках, а також невербальних засобів - поза, міміка, погляд; етикету у спілкуванні ввічливість , спілкування - ввічливість, етикет та ін. У народів різної національності, а також фонетичних аспектах етикетного мовлення - наголошування, інтонування, мовчання. Зміст теоретичних і методичних положень зосереджено на поглибленому вивченні студентами методики формування міжособистісних стосунків дітей у різних вікових групах ЗДО.</p>
Мета та цілі курсу
<p>Володіння магістрами теоретичними знаннями і методичними уміннями Формування навичок міжособистісного спілкування дітей у міжкультурному середовищі ЗДО.</p>
Компетентності
<p>Загальні компетентності КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). КЗ-3 . Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. КЗ-4. Здатність працювати в команді. КЗ-5 . Здатність виявляти, ставити й вирішувати проблеми. КЗ-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

КС-1. Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

КС-2. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.

КС-3. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Програмні результати навчання

5.1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

5.2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології, генерувати нові ідеї в організацію освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

5.3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів

5.4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності

5.5. Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії

5.6. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини 5.7. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти

5.8. Володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно - орієнтованого підходу, суб'єкт - суб'єктної взаємодії

5.9. Визначати проблему та понятійний апарат дослідження в сфері дошкільної освіти, збирати та аналізувати необхідну інформацію з різних джерел

Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 90 годин	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 годин
практичні заняття	18 годин
самостійна робота	60 годин

3. Структура курсу (зразок)

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1</p> <p>Міжособистісні стосунки як вид соціальної взаємодії.</p> <p>1. Спілкування як взаємодія</p> <p>2. Комунікативна ситуація.</p> <p>3. Комунікативна компетентність.</p> <p>4. Етикет педагогів і дітей у спілкуванні.</p>	<p>Лекція</p> <p>2 год.</p>		<p>1. Характеристика основних понять теми.</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття згідно розкладу</p>
<p>Тема 2.</p> <p>Невербальне спілкування</p> <p>1. Стилi мови і мовлення у освітньому просторі ЗДО.</p> <p>2. Нормативність у спілкуванні міжособистісних стосунках.</p> <p>3. Двомовність і культура спілкування.</p> <p>4. Особливості фонетичних аспектів мовлення дітей дошкільного віку у міжособистісних стосунках.</p>	<p>Практичне заняття</p> <p>2 год.</p>		<p>1. Описати вимоги до освітнього простору в різних вікових групах.</p> <p>2. Описати відмінність між мовою і мовленням дітей.</p> <p>3. Характеристика розмовно - побутового стилю у різних культурах.</p> <p>4. Поясніть особливості суржиковість слів і словосполучень у дітей дошкільного віку.</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття згідно розкладу</p>

<p>Тема 3. Характеристика мовних одиниць у мовленні</p> <p>1. Особливості використання граматичних форм і конституцій у мовленні дітей .</p> <p>2. Особливості використання особових займенників дітьми дошкільного віку “я”, “ви”, “ ми”, “ вони”, та ін.</p> <p>3. Особливості вживання займенників в різних етномовних спільнота.</p> <p>4. Невербальні засоби спілкування міжособистісних стосунків дітей дошкільного віку</p> <p>-відстань, розташування</p> <p>- поза</p> <p>- погляд</p> <p>- міміка</p> <p>- пантоміміка</p> <p>- виражальні рухи</p>	<p>4 лекції</p> <p>6 практичних занять</p>		<p>1. Опишіть, як діти різного віку використовують невербальні засоби вираження у міжособистісних стосунках</p> <p>2. У чому полягає відмінність між мімікою і виразом обличчя дітей різного віку.</p> <p>3. Як функціонують предметні знаки спілкування в етикетній сфері</p> <p>4. Проведіть комунікативні ігри з дітьми II молодшої - старшої в групах у ситуаціях :</p> <p>- розмова в різних сюжетно-рольових іграх “ Лікарня” , “ Школа” , ‘ Магазин” .</p> <p>Подібність і відмінність етикету різних народів.</p>		
---	--	--	---	--	--

<p>Тема 4 Особливості етикетної поведінки дітей</p> <p>1. Характеристика вітання</p> <p>2. Особливості міжособистісного звертання та привертання до себе уваги . Знайомство.</p> <p>3. Навчання дітей правил етикету у міжособистісному спілкуванні полікультурного простору ЗДО :</p> <ul style="list-style-type: none"> - запрошення - вибачення - прохання - порада - згода і відмова - привітання - побажання - подяка - співчуття - висловлення своєї думки - телефонування - прощання - суперечка і дискусія 	<p>Лекції 4 години</p> <p>Практичні заняття 2 години</p> <p>Практичні заняття 2 години</p> <p>Практичні заняття 6 годин</p>		<p>1. Опишіть особливості привчання дітей дошкільного віку до вітання; хто вітається</p> <ul style="list-style-type: none"> - українські вітальні формули; - вітальні формули різних народів; <p>2. Опишіть особливості привчання дітей до висловлення подяки, зауваження, власного погляду, прощання.</p> <p>3. Опишіть особливості привчання дітей до спілкування телефоном</p> <p>4. Проведіть комунікативні ігри за наведеними комунікаціями (конспекти для дітей різних</p>		
---	---	--	--	--	--

			<p>вікових груп) - з'ясуйте ставлення батьків різних національностей до культури міжособистісних стосунків засобами спілкування (анкету розробити самостійно) - проведіть комунікативні ігри з вибаченнями, спонуканнями, пропозиціями, відмовою.</p>		
--	--	--	---	--	--

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 45 балів, за контроль самостійної роботи – 5 балів, за екзамен – 50 балів). Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту) як КСР.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Самостійне виконання, власний аналіз та міркування. Письмові роботи виконуються у формі есе, презентацій, ментальних карт (на вибір) до кожного практичного заняття, поточні тестування в системі дистанційного навчання. Індивідуальне завдання у формі презентації. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії)</p>
Семінарські заняття	<p>Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття та виконання практичних завдань та завдань запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 100 б. Вага оцінки за всі практичні заняття – 45 балів</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань, пройдене тестування</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – екзамен форма задачі – комбінована</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи) Академічна доброчесність Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою: <https://efund.pnu.edu.ua/>

Пропуски занять (відпрацювання) Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)
- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <https://efund.pnu.edu.ua/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання - Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

Ознайомитися із положенням можна за адресою: <https://efund.pnu.edu.ua/>

Невідповідна поведінка під час заняття Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти» Ознайомитися із положенням можна за адресою: <https://efund.pnu.edu.ua/>

Додаткові бали Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково- дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни. Неформальна освіта Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra. Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)» Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <https://efund.pnu.edu.ua/>

Список літератури:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / М-во освіти і науки України. Нова редакція. 2021.
URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komp
2. Закон України «Про освіту» 2021р. (Нова редакція)
3. Закон України «Про дошкільну освіту» 2001 р. (2021)
<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12258/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0>
4. Корніяк О. Мистецтво гречності. Чи вміємо ми себе поводити?- К., 2015.
5. Поуст Е. Американський етикет: Пер. з англ.- Кн.1: Мистецтво розмови.- К., Тернопіль, 2015.
6. Радевич-Винницький Я., Костенко В. Етикет: кодекс добрих манер і правил поведінки.- Л., 2

Викладач: доктор педагогічних наук, професор Неллі ЛИСЕНКО